

ACTUALITEIT IN HET KORT

ACTUALITÉ EN BREF

1. ALGEMEEN HANDELSRECHT / DROIT COMMERCIAL GÉNÉRAL

Olivier Vanden Berghe, Jonas Vansevenant & Charlotte Dillemans¹

Rechtspraak/Jurisprudence

Voorz. Orb. Tongeren 16 april 2021

Zaak: S.20.0009.N

MEDEDINGINGSRECHT

Belgisch mededingingsrecht – Restrictieve mededingingspraktijken – Oneerlijke martpraktijken tussen ondernemingen – Misbruik van economische afhankelijkheid – Koop-verkoop

DROIT DE LA CONCURRENCE

Droit belge de la concurrence – Pratiques restrictives – Pratiques du marché déloyales entre entreprises – Abus de dépendance économique – Refus de vente

Na een beslissing van 28 oktober 2020 van de voorzitter van de ondernemingsrechtbank te Gent, is er opnieuw een uitspraak (van 16 april 2021 van de voorzitter van de ondernemingsrechtbank van Antwerpen, afdeling Tongeren) die de staking beveelt van een verkoopweigering op basis van misbruik van economische afhankelijkheid (art. IV.2/1 WER) en inbreuk op de eerlijke marktpraktijken (art. VI.104 WER).

Blaser en Mauser, Duitse fabrikanten van jachtgeweren reorganiseerden hun distributienetwerk om in de toekomst rechtstreeks te verkopen aan de kleinhandel. Zij zegden in februari 2020 de overeenkomsten op met Hunting Supplies, hun verdeler voor de Benelux, met ingang op 1 juli 2020. Deze opzegging leidde tot een aparte procedure waarin Hunting Supplies vergoedingen vordert wegens de beëindiging van de concessies van alleenverkoop.

De NV Pletsers baat een jachtspciaalzaak uit in Hasselt die al sinds 1985 de Blaser en Mauser producten verkoopt en assembleert. Pletsers is een zusteronderneming van Hunting Supplies, de distributeur (de fabrikanten hadden zelf aangedrongen op een splitsing tussen kleinhandel en distributie). Ingevolge de beëindiging van de distributie kon Pletsers de jachtproducten niet meer aankopen bij Hunting Supplies en contacteerde zij rechtstreeks Blaser en Mauser. Terwijl die initieel bereid

waren tot leveringen, meldden zij plots in oktober 2020 dat zij niet meer zouden overgaan tot het leveren van de door Pletsers bestelde goederen, met als motief het hangende distributiegescil (*"I am sure we will work together in an very good way once the lawyers came to a conclusion. Therefore I must inform you that we have to wait with accepting the order until the case with Hunting Supplies is closed."*). Leveringen aan Pletsers werden aldus stopgezet voor een onbepaalde periode. Klanten van Pletsers werden door de fabrikanten doorverwezen naar andere winkels. Pletsers ontving geen enkele levering meer, zelfs niet van onderdelen en wisselstukken.

De stakingsrechter oordeelt dat Pletsers zich in een situatie van economische afhankelijkheid bevindt ten aanzien van de fabrikanten en overloopt daarbij de indicatoren uit de voorbereidende werken, waaronder:

- de relatieve marktmacht. Pletsers kan de producten en onderdelen enkel bij deze fabrikanten aankopen. Zeker voor de accessoires en onderdelen, die van wezenlijk belang zijn voor de activiteit van Pletsers, bestaan er geen alternatieven. Bovendien heeft Pletsers nog een belangrijke stock onderdelen, die niet meer kunnen verkocht worden als er geen continuïteit is in de levering;
- het aandeel in de omzet. De producten van Mauser en Blaser, die Pletsers al meer dan 35 jaar verkoopt, vertegenwoordigen meer dan 90% van haar omzet;
- de bekendheid van een merk, schaarste van het product, loyaal koopgedrag van de consumenten. Vooral het merk Blaser geniet grote naambekendheid en Pletsers heeft een zeer loyaal cliënteel uitgebouwd, die na de aankoop van een wapen zeer regelmatig terugkomen om nieuwe onderdelen te kopen en het wapen aan te passen;
- de vrees voor ernstig economisch nadeel, voor represailles of voor het beëindigen van een contractuele relatie. Door het plots stopzetten van iedere levering tot aan de beslechting van het geschil met Hunting Supplies zal Pletsers niet enkel een ernstig omzetverlies hebben, maar dreigt ook de volledige handelszaak waardeloos te worden. Het economisch nadeel is manifest.

De stakingsrechter oordeelt vervolgens dat Blaser en Mauser zich door de verkoopweigeren schuldig maken aan misbruik van deze economische afhankelijkheid. De wilsautonomie om al dan niet te contracteren is niet absoluut. Doordat de verkoopweigeren openlijk wordt gemotiveerd door de procedure ingesteld door Hunting Supplies, zusteronderneming van Pletsers *"wordt eiseres*

¹ Advocaten te Brussel (Liedekerke Wolters Waelbroeck Kirkpatrick).

als kleinhandelaar gegijzeld omdat er een geschil is met de vroegere concessiehouder en [men] via de leveringsweigering een onrechtmatige druk wil uitoefenen" opdat Hunting Supplies grote toegevingen zou doen. Deze beslissing van Blaser en Mauser vloeit niet voort uit marktomstandigheden, maar wordt enkel gebruikt als drukingsmiddel in de hangende procedure van de beëindigde concessie. Dat de dagvaarding in de concessiezaak ook uitgang van Pletsers verantwoordt evenmin een verkoopweigering. Pletsers trad enkel als procespartij op met het oog op een correcte schets van de feitelijke situatie, maar zonder eigen vordering.

Opvallend is dat het onderzoek naar de wettelijke vereiste van een potentiële verstoring op de Belgische markt (art. IV.2/1 WER) ook in deze beslissing overbodig wordt geacht om de staking te bevelen, nu wordt geoordeeld dat het gedrag van Blaser en Mauser "minstens" neerkomt op een oneerlijke marktpraktijk in de zin van artikel VI.104 WER en een potentiële aantasting van de beroepsbelangen van Pletsers volstaat. Het ziet er dus naar uit dat artikel IV.2/1 door de rechtbanken vaker zal worden gebruikt als illustratie van oneerlijke marktpraktijken (VI.104 WER) dan als een op zichzelf staande rechtsgrond.

6. INSOLVENTIE / INSOLVABILITÉ

*Inge Van de Plas*²

Rechtspraak/Jurisprudence

Grondwettelijk Hof 22 april 2021

Zaak: 62/2021

INSOLVENTIE

Faillissement – Kwijtschelding – Rehabilitatie

INSOLVABILITÉ

Faillite – Effacement – Réhabilitation

Volgens artikel XX.173, § 2 WER zal een gefailleerde worden kwijtgescholden van zijn schulden, indien de gefailleerde het verzoek tot kwijtschelding toevoegt aan zijn aangifte tot faillissement of uiterlijk 3 maanden na de bekendmaking van het faillissementsvonnis neerlegt in het insolventieregister. De termijn van 3 maanden om een verzoek tot kwijtschelding in te dienen is een vervaltermijn.

De prejudiciële vraag voor het Grondwettelijk Hof betreft de bestaanbaarheid van de vervaltermijn voor de indiening van een verzoek tot kwijtschelding met het beginsel van gelijkheid en niet-discriminatie. Meer bepaald, het feit dat een gefailleerde natuurlijke persoon die binnen die termijn geen verzoek tot kwijtschelding

van restschulden indient, zijn recht op kwijtschelding onherroepelijk verliest, terwijl een gefailleerde natuurlijke persoon die wel binnen die termijn een verzoek tot kwijtschelding indient, er nagenoeg zeker van kan zijn dat zijn restschulden zullen worden kwijtgescholden.

De vervaltermijn vervat in artikel XX.173 WER kan worden beschouwd als een maatregel die een impact heeft op het recht op toegang tot de rechter dat een onderdeel is van het recht op een eerlijk proces. Het recht op toegang tot de rechter kan onderworpen worden aan ontvankelijkheidsvoorwaarden, zoals termijnen voor het instellen van een rechtsmiddel. Echter, dergelijke voorwaarden mogen niet zodanig beperkend zijn dat de kern van dit recht wordt aangetast. Een beperking wordt als te verregaand beschouwd wanneer er geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de aangewende middelen en het nagestreefte doel.

Volgens het Hof moeten rechters over een ruime beoordelingsbevoegdheid beschikken wanneer het aankomt op vervaltermijnen. Meer bepaald stelt het Hof dat:

"Het verschil in behandeling tussen personen die hun rechten binnen de toepasselijke vervaltermijn uitoefenen en personen die dat niet doen, houdt op zich geen discriminatie in. Van discriminatie zou slechts sprake zijn indien de toepassing van de vervaltermijn een onevenredige beperking van de rechten van de daarbij betrokken personen met zich zou meebrengen."

Het Hof vervolgt dat de vervaltermijn een vormvereisten oplegt aan de gefailleerde om voor kwijtschelding in aanmerking te komen. Bovendien, kan de vervaltermijn niet als een maatregel worden beschouwd die spoedige afwikkeling van het faillissement bevordert aangezien het tijdstip waarop de gefailleerde het verzoekschrift tot kwijtschelding indient geen invloed heeft op het beheer van de boedel, op de aangifte, de verificatie van de schuldvorderingen of op de vereffening van het faillissement.

Daarnaast heeft het overschrijden van de vervaltermijn onevenredige gevolgen voor de gefailleerde natuurlijke persoon, die daardoor elke mogelijkheid verliest om een rechter over de kwijtschelding van zijn restschulden te laten oordelen en bijgevolg onherroepelijk met zijn ganse vermogen moet blijven instaan voor de schulden die niet zijn afgelost door de vereffening van de boedel. Deze onevenredige gevolgen werken ook door naar de echtgenoot, gewezen echtgenoot, wettelijk samenwonende of gewezen wettelijk samenwonende partner van de gefailleerde die persoonlijk verbonden is voor de schuld die de gefailleerde tijdens de duur van het huwelijk of de duur van de wettelijke samenwoning was aangegaan.

² Doctoraatsassistent Insolventierecht, Universiteit Antwerpen.